GEOPARK
De Hondsrug

unesco
Global Geopark

GEOPARK De Hondsrug | unesco Global Geopark

Wat is een UNESCO Global Geopark?

Een UNESCO Global Geopark vertelt het verhaal van een gebied door de samenhang van geologie, cultuurhistorie en natuur uit te lichten. Het laat zien hoe landschap en mens samen zijn gevormd. Geoparken stimuleren behoud en duurzame ontwikkeling, samen met bewoners, scholen, bedrijven en overheden. Wereldwijd zijn er ruim 200 geoparken. Slechts twee hiervan liggen in Nederland: De Hondsrug en Schelde Delta.

Plan je bezoek op www.dehondsrug.nl
of volg ons op social media:

Bronnegerstraat 12
9531 TG Borger

www.dehondsrug.nl
info@dehondsrug.nl

Tekst, redactie en kaart
Geopark De Hondsrug

Vormgeving
Renata Visscher
Sandra Jonge Poerink

Beeld en fotografie
Ulco Glimmerveen
Harrie Huisman
Karin Broekhuijsen
Hondsrug Drenthe
Marketing Drenthe

Geopark De Hondsrug

Gevormd door ijs, water, wind en mens

Het Hondsruggebied vertelt een verhaal van oerkrachten, mensen en tijd. Dit uitzonderlijke landschap ontstond tijdens de ijstijden, toen schuivend ijs, smeltwater en wind het land vormden. Vijf langgerekte zand- en keileemruggen, met hun hoge, droge delen en omliggende beekdalen, laten zien hoe machtige natuurkrachten het landschap hebben geboetseerd – en hoe mensen er al duizenden jaren leven.

Van de eerste jagers-verzamelaars tot de bouwers van hunebedden en middeleeuwse dorpen: elke periode heeft zijn sporen nagelaten in dit bijzondere gebied, dat sinds 2015 erkend is als **UNESCO Global Geopark**.

Geologie

Een geologisch wonder van wereldklasse

Hier wandel je door de sporen van drie ijstijden: van mysterieuze pingoruïnes tot dekzandruggen en smeltwaterdalen. Overal liggen zwerfstenen en fossielen die duizenden kilometers met het schuivende ijs zijn meegereisd.

Zo'n 150.000 jaar geleden bedekte een gigantische gletsjer – soms wel een kilometer dik – dit gebied. Met oerkracht schuurde het ijs het landschap uit tot lange, rechte ruggen en dalen – de *megaflutes*. Hiervan is de Hondsrug het meest indrukwekkend: een zeventig kilometer lange zandrug van Groningen tot Coevorden. Het is het best bewaarde *megaflute*-complex van Europa – en zelfs wereldwijd een van de grootste.

Cultuur

De archeologische schatkamer van Nederland

De Hondsrug is een van de oudst bewoonde gebieden van Nederland. Door de hoge, droge gronden en vruchtbare beekdalen was het al vroeg een ideale plek om te leven. Van Neanderthalers, die vuurstenen werktuigen achterlieten, tot het trechterbekervolk dat hunebedden bouwde – de oudste monumenten van ons land.

In de middeleeuwen ontstonden esdorpen en later veenkoloniale dorpen door turfwinning. In het landschap zijn nog karrensporen, grafheuvels en *celtic fields* (raatakkers) te zien. Nergens in Nederland kom je zoveel archeologie tegen, met als hoogtepunt het Strubben-Kniphorstbosch: het enige archeologische reservaat van het land.

Natuur

Een gevarieerd ijstijdenlandschap

In dit oeroude landschap vind je stille bossen, glooiende esgronden, uitgestrekte heidevelden, natte veengebieden en levendige beekdalen. Meerdere gebieden zijn aangewezen als Natura 2000-gebied, waaronder het stroomgebied van het Drentsche Aa en het Bargerveen. Dat laatste is extra bijzonder: het is een van de laatste levende hoogvenen van Nederland.

Juist de afwisseling tussen droge ruggen en natte dalen maakt de natuur hier uniek. Je kunt er wandelen, fietsen, vogels spotten of simpelweg tot rust komen. En wie goed kijkt, ziet niet alleen planten en dieren – maar ook hoe mens en natuur hier al eeuwenlang samen het landschap vormen.

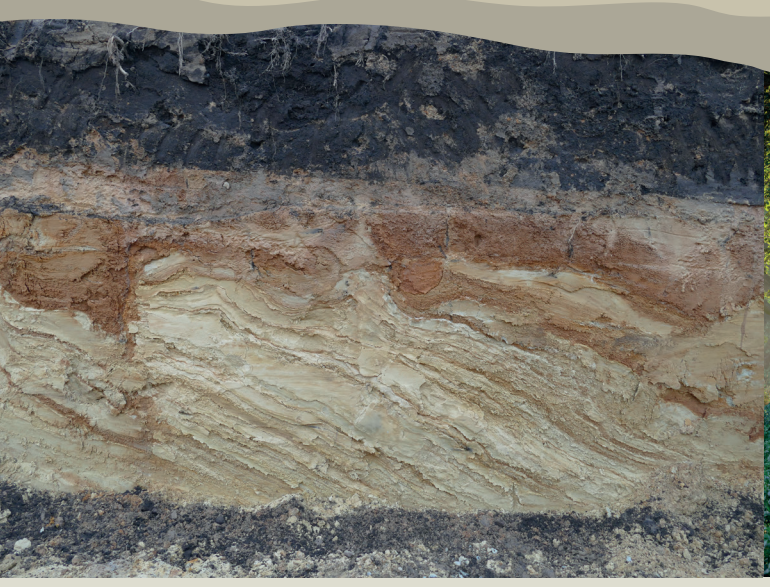

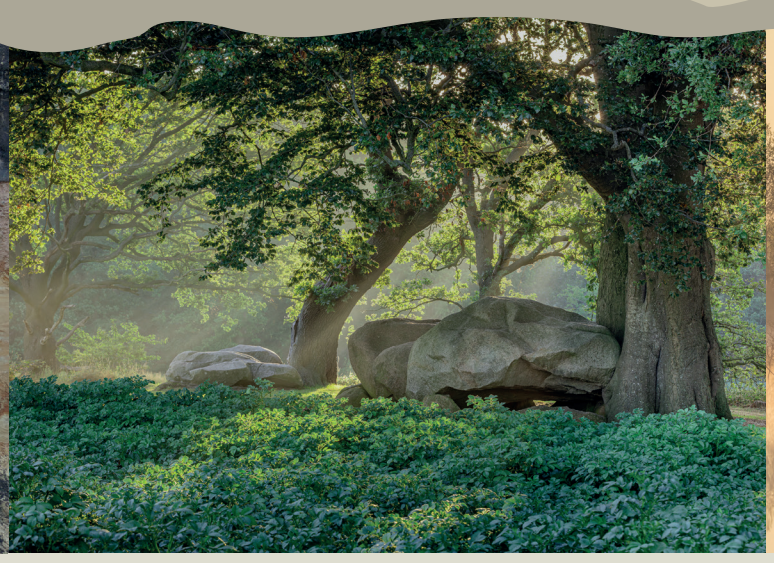

Routes voor iedereen

Wandelen, fietsen, paardrijden

Ontdek sporen uit de ijstijden met de *Tijdreisroute Leewal.* Of volg het *Sabeltandtijgerspoor* – een avontuurlijke speelroute voor kinderen in het sprookjesachtige Hunzebos.
Voor een echte ontdekkingsreis combineer je geschiedenis, cultuur en natuur op de *Hünenweg*, een langeafstandswandelroute van 235 kilometer tussen Groningen en Osnabrück.

Fietsers kunnen op pad met *Rondje Hondsrug* :
een 284 kilometer lange route tussen Coevorden en Groningen, met zes thematische rondjes van ongeveer zestig kilometer.
Ook ruiters en menners kunnen het Geopark verkennen via de digitale routeplanner van de *Hondsrug Trail*.

Ontdekken

Wil je meer weten over het Hondsruggebied?

In de musea en bezoekerscentra is van alles te zien en te beleven.

Hortus Botanicus, Haren
www.hortusharen.nl

Geopark expositie, Borger
www.dehondsrug.nl/musea/hunebedcentrum

Hunebedcentrum, Borger
www.hunebedcentrum.nl

Openluchtmuseum Ellert en Brammert, Schoonoord
www.ellertenbrammert.nl

Boomkroonpad, Drouwen
www.boomkroonpad.nl

Stedelijk Museum, Coevorden
www.museumcoevorden.nl

Voor nu en later

Geniet en geef terug

Het Hondsruggebied is er om van te genieten. Trek de natuur in, ontdek de verhalen van het landschap en laat je verwonderen door alles wat er te zien is. Maar denk ook aan wie na jou komt.

Laat geen afval achter, blijf op de paden, verstoor geen dieren – en laat planten en stenen liggen waar je ze vond. Zo zorgen we er samen voor dat dit bijzondere gebied mooi, leefbaar en waardevol blijft. Niet alleen voor jezelf, maar ook voor anderen en voor de generaties na ons.

Geopark De Hondsrug draagt bij aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties. Samen bouwen we aan een toekomstbestendige wereld.

GEOPARK De Hondsrug

Het Hondsruggebied is een plek waar Geologie, Cultuur en Natuur samenkomen.

De plekken waar je dit kunt beleven, vind je op deze kaart.

Geo sites

1. Hoge en Lage der Aa Groningen
2. Rug van Haren
3. Appelbergen en Onneresch
4. Doorbraakdal Besloten Venen
5. Paraboolduin de Strubben-Kniphorstbosch
6. Actief stuifzand Drouwenerzand
7. Buunerbult
8. Doorbraakdal Voorste Diep
9. Pingoruïnes Buinerveld
10. Paraboolduinen Leewal
11. Droogdal Hunzebos
12. Zandafgraving Groeve De Boer
13. Doorsnijding Hondsrug bij WA-kanaal
14. Hoogveenrestant Bargerveen
15. Ijstijdafzettingen Steilrand Donderen
16. Doorsnijding Rolderrug bij Oranjekanaal
17. Pingoruïnes in boswachterij Schoonloo
18. Zandverstuiving Zeegser Duinen
19. Elster afzettingen van het Balloërveld
20. Zuidlaardermeer
21. Uitblazingskom Duunsche Landen
22. Zandafgraving Gasselterveld
23. Pingoruïnes Drouwenerveld
24. Kleine megaflute Dalerveen
25. Droogdal Kamperriet Valthe
26. Grootste es van Emmen: Schimmeresch

Culture sites

1. Vestingstad Groningen
2. Archeologisch wandelpark De Vork
3. Monument/vindplaats Meisje van Yde
4. Kerk Zuidlaren
5. Archeologisch reservaat Strubben-Kniphorstbosch
6. Landgoed Ter Borch
7. Grafheuvels van het Zwanemeerbos
8. Schippersdorp Gasselternijveen
9. Spoorweginsnijding Het Ravijn
10. De prehistorie van Kampsheide
11. Middeleeuwse landschap van het Balloërveld
12. Hunebedden van Bronneger
13. Grootse hunebed D27
14. Uitkijktoren Poolshoogte
15. Grafheuvel Eppiesbergje
16. De prehistorie van Sleenerzand
17. Vindplaats van Prinses van Zweeloo
18. Hunebed het Langgraf Emmen
19. Landart Broken Circle/Spiral Hill
20. Emmerschans
21. Vindplaats Veenweg Barger-Oosterveld
22. Vestingstad Coevorden
23. Katshaarschans
24. Randveenontginningslandschap van Schoonebeek
25. Voormalige hoogveenontginning van het Bargerveen

Nature sites

1. Polders van het Zuidlaardermeer
2. Heideveld Balloërveld
3. Boswachterij Gieten-Borger
4. Drouwenerzand
5. Brongebied Elperstroom
6. Emmerdennen
7. Landgoed De Klencke
8. Oosterbos
9. Bargerveen

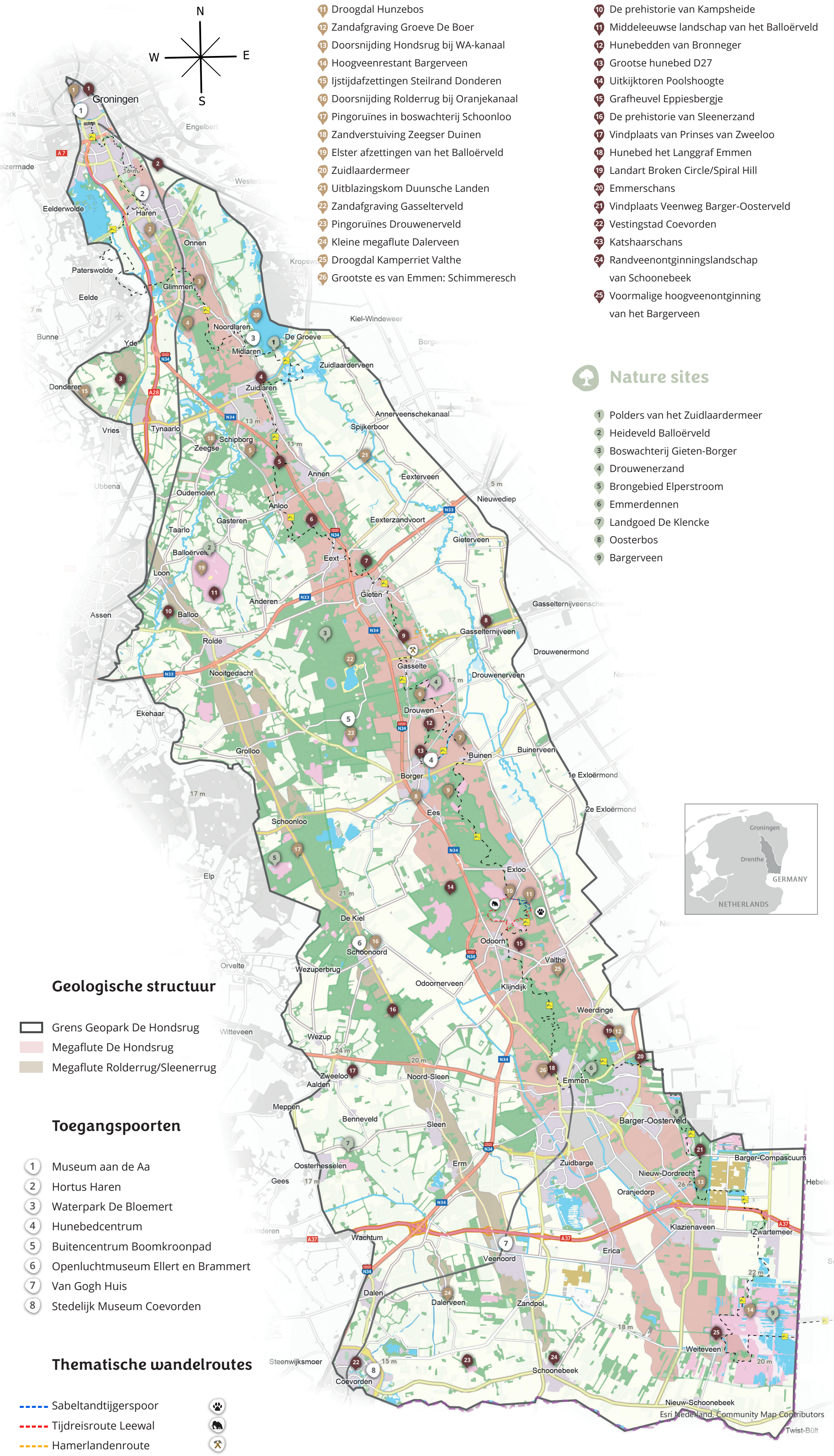

Geologische structuur

- Grens Geopark De Hondsrug
- Megaflute De Hondsrug
- Megaflute Rolderrug/Sleenerrug

Toegangspoorten

1. Museum aan de Aa
2. Hortus Haren
3. Waterpark De Bloemert
4. Hunebedcentrum
5. Buitencentrum Boomkroonpad
6. Openluchtmuseum Ellert en Brammert
7. Van Gogh Huis
8. Stedelijk Museum Coevorden

Thematische wandelroutes

- Sabeltandtijgerspoor
- Tijdreisroute Leewal
- Hamerlandenroute
- Hünenweg / Hondsrugpad

SCALE: 1:140.000

0 1,25 2,5 5 7,5 10 KILOMETERS